

Spoleczeństwo polskie. Krytyka i przyszłość

Adam Ostolski/Maciej Gdula

Żyjąc z dnia na dzień, oglądając telewizję i czytając gazety mamy poczucie, że doskonale wiemy co dzieje się w Polsce, jakie dylematy przed nami stoją i czego powinniśmy się obawiać. Seminarium *Spoleczeństwo polskie. Krytyka i przyszłość* za punkt wyjścia bierze odwrotne doświadczenie: niepewność odnośnie tego, co wiemy, co powinniśmy wybrać i co jest prawdziwym zagrożeniem. Aby zrozumieć, co się aktualnie dzieje z polskim społeczeństwem, nie wystarczy śledzić bieżące wydarzenia i komentarze. Potrzebne jest również dystansowanie się od tego, co bieżące dzięki umieszczaniu zjawisk w dłuższym horyzoncie czasowym, spoglądaniu z mniejszościowej perspektywy albo umiejscowieniu procesów w kontekście globalnym. Takie zabiegi pozwalają na uprawianie krytyki społecznej, to znaczy na przededefiniowanie granic i sposobów ujmowania rzeczywistości. Krytyka tak rozumiana nie jest ani malkontenctwem, ani ucieczką od bieżących problemów. Dopiero dzięki niej możemy postawić pytania o to, jakie są nasze dzisiejsze wyzwania i czy odpowiadając na nie możemy zbudować lepszą przyszłość.

1. Kiedy się zaczęło? Wokół genezy współczesności.

* Andrzej Walicki, *Liberalizm w Polsce*, w: Andrzej Walicki, *Polskie zmagania z wolnością widziane z boku*, Universitas, Kraków 2000

* Jarek Urbański, *Anatomia polskich protestów pracowniczych*, „Le Monde diplomatique – edycja polska”, czerwiec 2007

* Adam Ostolski, *Między Wschodem i Zachodem*, w: Przemysław Sadura (red.), [Polski odcień zieleni](#), Warszawa 2008, www.boell.pl

2. Struktura społeczna i jej przemiany

* Henryk Domański, *Struktura społeczna*, rozdz. *Struktura społeczna w Polsce*, Scholar, Warszawa 2007, s. 295-319.

* Maciej Gdula, *Klasy, nierówności interesy*, w: „Europa” 13-14 czerwca 2009

* Elizabeth Dunn *Prywatyzując Polskę*, rozdz. *Frugo: marketing niszowy i produkcja elastycznych ciał*, Wydawnictwo Krytyki Politycznej, Warszawa 2008, s. 77-115.

3. Rozmiary i koszty biedy

* Elżbieta Tarkowska, *Co wiemy a czego nie wiemy o polskiej biedzie?*, w: Jerzy Mucha (red.) *Co nas łączy i co nas dzieli?*, Zielona Góra

* Maciej Gdula, *Życie w Rynie*, w: Katarzyna M. Staszyńska *Poza metropolią. Jak się żyje w polskich gminach*, CBOS, Warszawa 2008, s. 49-68

* Kazimierz W. Frieske, *Spoleczna marginalność jako koszt systemowy*, w: Maria Jarosz (red.) *Wykluczeni. Wymiar społeczny, materialny i etniczny*, ISP PAN, Warszawa 2008.

4. Emigracja

* Paweł Ciacek, *Druga fala wielkiej emigracji*, w: Lena Kolarska-Bobińska, *Emigrować i wracać*, ISP, Warszawa 2007, s. 55-60

* Saskia Sassen, *Globalizacja*, rozdz. 5 i 7, s. 85-104 i 129-141

* [Pamiętniki emigrantek](#) + Teresa Świątekowska, [Emigrantki na globalnym rynku taniej pracy](#), Biblioteka on-line Think Tanku Feministycznego

5. Praca 1

- * Juliusz Gardawski, *Świat pracy a fordyzm i postfordyzm*, w: Juliusz Gardawski, *Polacy pracujący a kryzys fordyzmu*, Scholar, Warszawa 2009, s. 52-64
- * Beverly Silver, *Globalny proletariat*, Książka i Wiedza, Warszawa 2009, s. 69-110
- * *Przyczyny pracy nierejestrowanej w Polsce*, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa 2008, s. 105-154

6. Praca 2

- * Tomasz G. Grosse, *Innowacyjna gospodarka na peryferiach?*, ISP, Warszawa 2007, s. 103-136
- * Ulrich Bröckling. [Upłciowienie przedsiębiorczego Ja. Programy upodmiotowienia i różnice płciowe w poradnikach sukcesu](#), Biblioteka on-line Think Tanku Feministycznego
- * Małgorzata Jacyno, *Kultura indywidualizmu*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2007, s. 211-255

7. Rodzina

- * Anna Giza-Poleszczuk, Jan Poleszczuk, *Partnerstwo, małżeństwo i dzieci*, w: Aleksandra Jasińska-Kania, Mirosława Marody (red.), *Polacy wśród Europejczyków*, Scholar, Warszawa 2004
- * Elizabeth Dunn *Prywatyzując Polskę*, rozdz. *Wyobrażenia domu i rodziny w miejscu pracy*, Wydawnictwo Krytyki Politycznej, Warszawa 2008, s. 154-189
- * Iza Desperak, *Podwójnie samotne. O wykluczeniu rodzin niepełnych*, w: Iza Desperak (red.), *Homofobia, mizoginia i ciemnogród? Burzliwe losy kontrowersyjnych ustaw*, Łódź 2008
- * Ewa Majewska, [Raport o przemocy wobec kobiet w rodzinie i relacjach intymnych dla Amnesty International Polska](#), Warszawa 2005, s. 30-51

8. Polityka od dołu

- * Piotr Sztompka, *Trauma wielkiej zmiany*;
- * Anthony Giddens „*Ja*” i społeczeństwo w dobie późnej nowoczesności, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2001, s. 285-313
- * Ewa Charkiewicz, *Zielony finał PRL-u*, w: Przemysław Sadura (red.), [Polski odcień zieleni](#), Warszawa 2008, www.boell.pl
- * Joanna Erbel, *Od krytyki kultury do walki o prawa związkowe. Przemiana ruchu feministycznego w Polsce 2006-2007*, „Kultura i Społeczeństwo” 3/2008

9. Polityka od góry

- * Mirosława Grabowska, *Partie polityczne w Polsce po 1989 roku* w: Jacek Wasilewski *Współczesne społeczeństwo polskie*, Scholar, Warszawa 2006,
- * Cezary Trutkowski, *Społeczne reprezentacje PRL oraz Przemysław Sadura, Ideologie elit III RP*, w: Jacek Raciborski (red.), *Elity rządowe III RP*, s. 185-251
- * Paweł Śpiewak, *Lewica, prawica, gra*, „Europa” nr 189, dodatek do „Dziennika” 17.11.2007

10. Media i ich przemiany

* Marek Czyżewski, *W stronę teorii dyskursu publicznego*, w: Marek Czyżewski, Sergiusz Kowalski, Andrzej Piotrowski, *Rytualny chaos. Studium dyskursu publicznego*, Ureus, Kraków 1997, s. 42-115.

* Kinga Dunin, *Karoca z dyni*, s.

* Piotr Zaremba, [Media i blogerzy po sprawie Kataryny](#), „Dziennik” 28 maja 2009

11. Pamięć 1

* Andrzej Walicki, *Polskie zmagania z wolnością widziane z boku*, Universitas, Kraków 2000, s. 133-184.

* Paweł Śpiewak, *Pamięć po komunizmie*, słowo/obraz terytoria, Gdańsk 2005, s. 221-241.

* Agnieszka Graff, *Patriarchat po seksmisji*, w: Agnieszka Graff, *Świat bez kobiet*, W.A.B., Warszawa 2008, s.

* Maciej Gdula, Adam Ostolski, *Polskość z odrobiną szaleństwa*, w: „Gazeta Wyborcza” 24-25 listopada 2007.

12. Pamięć 2

* Andrzej Mencwel, *Literatura polska o powstaniu warszawskim*

* Joanna Tokarska-Bakir, *Obsesja niewinności* w: Joanna Tokarska-Bakir, *Rzeczy mgliste*, Pogranicze, Sejny 2004, s. 13-22

* Joanna Tokarska-Bakir, [Śrubka w polskiej wyobraźni](#), „Gazeta Wyborcza” 17.03.2007

* Małgorzata Melchior, Kinga Dunin, *Oddział chorych na antysemityzm*, w: *Cudze problemy, czyli o ważności tego co nieważne*, s. ...

13. Edukacja

* Roman Dolata *Szkola-segregacje-nierówności*, Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2008, s. 53-96.

* [Korczak i polityka dzieciństwa](#) – zapis debaty o edukacji: Piotr Laskowski, Przemysław Sadura, Adam Ostolski

* teksty przeciw 6-lątkom w szkołach

* Jacques Ranciere, *Na brzegach politycznego*, rozdz. *Użycia demokracji*, s. 77-104

14. Wieś i rolnictwo

* Krzysztof Gorlach, *Chłopi, rolnicy, przedsiębiorcy – „kłopotliwa klasa” w Polsce postkomunistycznej*, Uniwersytet Jagielloński, Kraków 1995

* Janusz A. Majcherek, [Wsi zacofana, wsi niewesoła](#), „Gazeta Wyborcza” 26.03.2009

* Izabela Bukraba-Rylska, //tekst z konferencji na IS UW//

15. Europa, Europa

* Zygmunt Bauman, *Europa niedokończona przygoda*, rozdz. 1, s. 5-70

* Marek Cichocki, *Porwanie Europy*, s. 35-58 i 100-125

* Judith Butler, *Polityka płci, tortury i czas świecki*, w: E.H. Oleksy (red.), *Tożsamość i obywatelstwo w społeczeństwie wielokulturowym*, PWN, Warszawa 2008, s. 40-55